

Després de les Jornades per a la Prevenció de la Tortura que van tenir lloc a Barcelona els dies 3 i 4 febrer 2006, les entitats que formem part de la Coordinadora estatal hem participat en diverses reunions en les quals, entre altres qüestions, s'ha arribat a consensuar les que anomenarem des d'ara

RECOMANACIONS DE BARCELONA

Les fem públiques poc després que el govern espanyol hagi ratificat, en data 4.04.06, el Protocol Facultatiu

MESURES PER A ERADICAR LA TORTURA

1. Les més altes autoritats i institucions de tot l'Estat hauran de reafirmar pública i oficialment la prohibició, en tota circumstància, de tota forma de tortura i/o tracte inhumà o degradant, així mateix reconeixeran l'existència més que esporàdica d'aquest fenomen a l'Estat espanyol.
2. S'haurà de garantir, amb rapidesa i eficàcia, que tota persona detinguda per les Forces de Seguretat de l'Estat tingui garantits els drets de: a) accedir a un advocat de confiança abans de prestar declaració. En el cas que la persona detinguda triï ser assistida per advocat d'ofici, l'activitat d'aquests haurà de seguir un protocol d'actuació, a més de comptar amb experiència en l'assistència. b) ser examinats per metges de la seva confiança, garantint que els metges forenses que intervinguin en casos de tortura i/o maltractaments treballin sobre la base de protocols i estàndards internacionals –entre ells el Protocol d'Istanbul- i acreditin una formació especial per al diagnòstic de les tortures tant físiques com psíquiques i per a la valoració de les seves seqüeles, i c) que la seva família i afins siguin informats del fet i lloc de la seva detenció així com el seu estat de salut i situació judicial.
3. La detenció incomunicada i el règim d'aïllament penitenciari creen condicions que faciliten la pràctica i impunitat de la tortura, dotant de sistematicitat la seva aplicació. Per això, aquests mecanismes excepcionals haurien de ser immediatament suprimits, així com aquelles legislacions i tribunals que els utilitzen i emparen, com l'Audiència Nacional, recuperant-se la figura del jutge natural. Així mateix, haurien de suspendre's i arxivar-se tots els procediments penals sustentats en inculpacions o autoinculpacions arrencades sota tortura a les persones detingudes.
4. Sense perjudici de l'anterior, s'engegaran mecanismes de prevenció que impedeixin la pràctica de la tortura. Per a això, tota detenció ha de començar amb una presa de declaració a la persona detinguda sobre si s'acull el dret constitucional a no declarar. En aquest últim cas, el detingut serà posat immediatament a disposició judicial, i cap interrogatori ni declaració del mateix, emesa amb posterioritat a aquestes manifestacions i fins a la seva compareixença davant el jutge, tindrà validesa. Els interrogatoris constaran de la identificació de les persones presents i l'acreditació de la seva funció en l'interrogatori i/o procés judicial. Els interrogatoris, així com tota l'estada a comissaria, haurien de ser registrats amb mecanismes audiovisuals el control i revisió dels quals hauria de ser realitzat per organismes independents de les forces policíiques i dels seus responsables polítics directes. S'haurà de prohibir expressament que hi hagi persones que vagin encaputxades a les dependències policíiques i a les sessions d'interrogatori.
5. Cap persona detinguda o presa ha de veure's sotmesa a aïllament sensorial de cap classe i s'ha de prohibir expressament que els seus ulls siguin embenats o els seus caps encaputxats o les seves oïdes tapades. Així mateix, s'ha de confiscar tot material antireglamentari (tant defensiu com ofensiu) que pugui trobar-se en les dependències dels funcionaris. Igualment es garantirà que cap tècnica d'interrogatori de les expressament prohibides per l'article 16 de la Convenció contra la tortura sigui aplicada a l'Estat espanyol.
6. El Govern ratificarà el Protocol Facultatiu a la Convenció de les Nacions Unides contra la Tortura i altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants, i garantirà la independència del Mecanisme Estatal de Prevenció i dels Mecanismes Locals de Prevenció previstos en aquest Protocol. Per a això, acceptarà que el desenvolupament real d'aquest protocol ha de desenvolupar-se en consens amb la societat civil, les organitzacions actives en la matèria i els mecanismes internacionals de control. Els Mecanismes dissenyats en desenvolupament del Protocol Facultatiu a la Convenció de les Nacions Unides contra la Tortura i altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants tindran plena llibertat per a visitar i inspeccionar els centres de detenció –en el sentit ampli del terme que recull aquest Protocol-, supervisar l'activitat dels metges forenses i en especial l'ús dels estàndards internacionals d'actuació, assessorar la investigació de les denúncies, informar i ser informat pels jutges, així com supervisar l'efectiva execució de les sancions als funcionaris infractors.
7. El Govern i les autoritats corresponents garantiràn que tot funcionari que hagi d'exercir treballs de custòdia estigui informat sobre la prohibició de la tortura, tingui la formació adequada sobre els protocols internacionals de garantia dels drets humans i tingui els coneixements socioculturals adequats per a poder respectar en tot moment els drets i llibertats que segueixen assistint a tota persona detinguda o presa.
8. S'haurà de garantir la independència, promptitud i eficàcia de les investigacions davant les denúncies per tortures i maltractaments, assegurant que s'aplica la legislació internacional i les resolucions dels organismes internacionals per a la seva sanció. Igualment haurà de garantir-se una ràpida i eficaç

investigació de tots aquells casos de defunció en custòdia. El Fiscal haurà de realitzar d'ofici actuacions indagatòries sobre els fets denunciats com a tortura. El Govern, per conducte del Fiscal General de l'Estat,

instruirà els fiscals perquè siguin actius en la repressió de la tortura. Sense perjudici de tot això, la víctima de tortures gaudirà sempre del dret a l'assistència jurídica gratuïta especialitzada.

9. En cas de denúncia de tortures es prendran mesures preventives legals i disciplinàries contra els funcionaris acusats, començant per la suspensió cautelar de l'exercici de les seves funcions fins a l'esclariment dels fets. La investigació haurà de dur-se a terme amb independència dels presumptes autors i del cos al que serveixen. Les investigacions s'haurien de fer de conformitat amb els Principis establerts per l'Assemblea General de l'ONU en la seva resolució 55/89.
10. Declarar la imprescriptibilitat del delictes de tortura i garantir que cap persona que hagi comès tortures quedi impune. En relació als indults a funcionaris condemnats per tortures, aquesta gràcia no pot ser potestat governamental. L'acusació als denunciants de tortura per calúmnies, denúncia falsa, fals testimoniatge o fins i tot col·laboració amb banda armada únicament per interposar denúncia de tortura no pot considerar-se sinó una represàlia per a generar un estat de por a denunciar els fets i procurar així la impunitat dels fets esdevinguts.
11. Al determinar el lloc de reclusió de les persones privades de llibertat, s'hauria de prestar especial atenció al manteniment de les relacions socials i familiars, així com a les necessitats del procés de rehabilitació social en compliment de l'art. 25.2 de la Constitució espanyola. Es prohibirà la utilització de l'allunyament o la dispersió penitenciària com a política sistemàtica per contravenir frontalment aquest principi.
12. Tant en presons com en comissaries, les necessitats pròpies de la dona han de veure's cobertes. Ha de prohibir-se taxativament el tracte vexatori i/o sexista que pugui agredir la condició sexual de tota persona presa o detinguda. El dret a la llibertat i identitat sexual de les persones detingudes o preses ha d'estar garantit durant la seva custòdia policial, judicial o penitenciària, amb la seva independència de la seva condició d'home, dona o transexual així com de la seva orientació sexual.
13. Igualment han d'observar-se amb especial precaució els casos de tortures i/o maltractaments basats en discriminacions ètniques, religioses, per raó cultural, de procedència, o qualsevol altra raó. En aquests casos haurà de garantir-se que el denunciant de tortures i/o maltractaments no serà objecte de represàlies. Igualment haurà de posar-se l'accent en el fet que l'expulsió/devolució d'immigrants a països on es practica la tortura és una pràctica prohibida, que fa responsable al país que acorda l'expulsió/devolució.
14. Prendre amb especial urgència totes les mesures necessàries per a eradicar les tortures i/o maltractaments a persones menors d'edat, tant en comissaries, com en Centres de Reforma de Menors, com sota qualsevol tipus de custòdia. Les bones condicions d'acollida i tracte al menor han d'estar garantides en tot moment i els jutges i fiscals de menors han de ser els garants d'aquestes condicions amb la seva presència física en els espais de custòdia. Especialment, ha de prohibir-se la detenció incomunicada i l'aïllament dels menors que compleixen penes privatives de llibertat.
15. El dret fonamental a la salut i a la integritat física i psíquica de les persones detingudes i preses ha d'estar totalment garantit. Cap persona greument malalta o la malaltia de la qual pugui veure's agreujada per la custòdia en presons o comissaries serà ingressada en aquestes institucions. Igualment es tindrà especial cura pel respecte a aquests drets en els psiquiàtrics de custòdia de les administracions públiques. Les condicions d'higiene, salubritat i dignitat dels llocs de custòdia o detenció haurien de ser garantides.
16. Les persones que hagin sofert tortures o maltractaments haurien de rebre remei i reparació adequats, incloent el reconeixement del dany, la rehabilitació, la indemnització, la satisfacció de les necessitats derivades de la seva nova situació personal i la garantia de no repetició.

Abril de 2006

La Coordinadora per la Prevenció de la Tortura, està formada per:

Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura (ACAT), Alerta Solidària, Asociación APOYO, Asociación Érguete, Associació Catalana per la Defensa del Drets Humans, Associação Contra a Exclusão pelo Desenvolvimento, Asociación Contra la Tortura, Asociación para la Defensa de los Derechos de la Infancia, Asociación Libre de Abogados, Associació Memòria Contra la Tortura, Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía, Asociación de Solidaridad y Apoyo a los Presos de Aragón, Behatokia (Observatorio Vasco de Derechos Humanos), Centro de Asesoría y Estudios Sociales, Centro de Documentación Contra la Tortura, Comissió de Defensa del Col·legi Barcelona, Comité Anti-Sida de Lugo, Concepción Arenal, Coordinadora Antirepressiva de Gràcia, Coordinadora Contra la Marginación de Cornellá, Coordinadora de Barrios de Madrid, Coordinadora Estatal de Solidaridad con las Personas Presas, Esculca (Observatório para a defesa dos direitos e liberdades), Etxerat, Exil, Federacion de Asociacions de Loita contra a Droga, Federación Enlace, Fundación Érguete, Exil, Gurasoak, Institut Drets Humans de Catalunya, Justicia i Pau, Movimento polos Dereitos Civis, Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans, Pastoral Penitenciària de Lugo, PreSOS Extremadura, PreSOS Galiza, Rescat, SalHaketa (Bizkaia), SalHaketa (Araba), Torturaren Aurkako Taldea, Torturaren Kontrako Taldea, Voluntariado Penitenciario de Lugo, Xusticia e Sociedade.